

LIKOVNA UMETNOST

ZA 30 SEKUNDI

SUZI HODŽ

ILUSTROVAO VESLI ROBINS
KONSULTANT: SAJMON ARMSTRONG

Prevela
Dubravka Srećković Divković

■ Laguna ■

Sadržaj

O ovoj knjizi 6

ŠTA UMETNOST

ČINI – UMETNOŠĆU? 8

Rečnik 10

Šta je umetnost? 12

Zašto je umetnost važna? 14

Zbog čega je umetnost vredna? 16

PRVOBITNA UMETNOST 18

Rečnik 20

Preistorijska umetnost 22

Egipatska umetnost 24

Umetnost stare Grčke 26

Umetnost starog Rima 28

Vizantijska umetnost 30

Astečka umetnost 32

OD RENESANSE DO ROKOKOA 34

Rečnik 36

Umetnost rane i zrele renesanse 38

Severnoevropska renesansa 40

Umetnost manirista 42

Umetnost baroka 44

Umetnost rokoka 46

OD NEOKLASICIZMA

DO POSTIMPRESIONIZMA 48

Rečnik 50

Neoklasicizam i romantizam 52

Pejzaž i realizam 54

Ukijo-e 56

Impresionizam 58

Postimpresionizam 60

MODERNA UMETNOST 62

Rečnik **64**

Ekspresionizam **66**

Kubizam **68**

Futurizam **70**

Dadaizam **72**

Nadrealizam **74**

Apstraktni ekspresionizam **76**

Pop-art **78**

Minimalizam **80**

SAVREMENA UMETNOST 82

Rečnik **84**

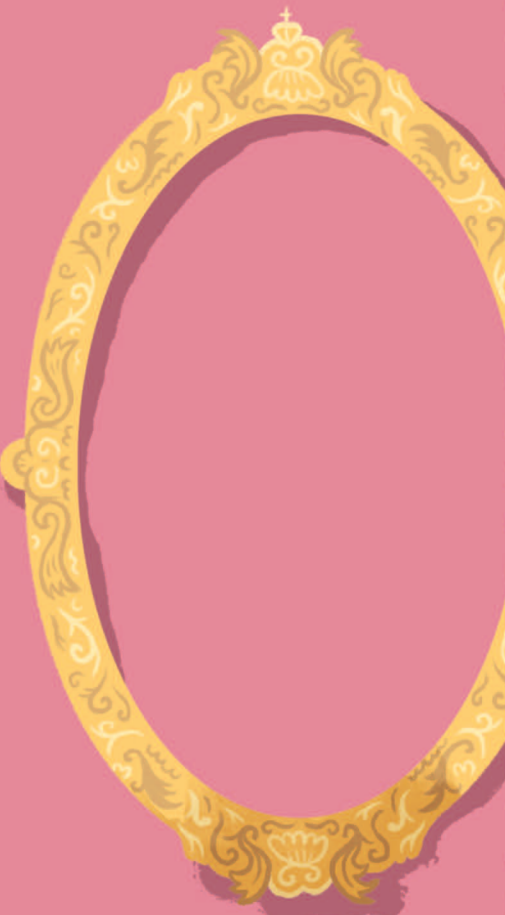
Lend-art **86**

Konceptualizam **88**

Umetnost novih medija **90**

Otkrijte još **92**

Indeks **94**

O ovoj knjizi

...za 60 sekundi

Hiljadama godina ljudi svih kultura širom sveta stvaraju likovnu umetnost. Umetnici rezbare, vajaju, slikaju, crtaju, štampaju. Proizvode sićušna dela i džinovske konstrukcije, od detaljnih crteža perom i tušem do klesarija u steni, slika u ramovima i ogromnih apstraktnih skulptura. Davno pre nego što su izmislili pisanje, ljudi su stvarali umetnost da bi iskazivali svoja verovanja i osećanja, beležili važne ili upečatljive događaje.

Uistinu neverovatno – iako toliki umetnici stvaraju tolika dela, umetnost gotovo nikad nije ista! Umetnost može biti realistična, a može i da baš nimalo ne bude takva. Pojedina dela izgledaju smireno i nepomično, dok druga deluju živahno – neka se čak i pokreću! Umetnost može biti ljupka za oko, a može biti i ružna. Umetnička dela vidamo takoreći svuda. Naći ćemo ih u galerijama, muzejima i verskim zdanjima, kao i u javnim prostorima poput bolnica, škola i parkova. Dela likovne umetnosti takođe se prikazuju i na televiziji i u filmovima.

Kako bi pomogli ljudima da shvate kako i zašto umetnici stvaraju na određene načine, istoričari umetnosti razvrstavaju različite tipove i stilove likovne umetnosti u kategorije koje obično nazivamo umetničkim pravcima. Možda ti je i poznat pojam „renesansa“, koji opisuje umetnost nastalu u Evropi u XV i XVI veku. Ili pak znaš za pop-art, umetnost koja je stvarana pretežno u Engleskoj i SAD šezdesetih godina prošlog veka (kada se rodila pop-muzika i kad je omladina uzrasta od 13 do 19 godina prvi put nazvana tinejdžerima).

Iako se ne uklapaju baš sva umetnička dela u ove uredno razdvojene kategorije, niti se umetnost razvijala tako glatko, stil za stilom, svejedno je korisno kad smo sposobni da „smestimo“ umetnost. Te kategorije nam pomažu da već na osnovu posmatranja ugrubo odredimo gde je, kada i zašto stvoreno neko delo. Umetnički pravci rađaju se i menjaju iz bezbrojnih razloga, uključujući nova otkrića i izume, ratove i druge prelomne događaje. Neki umetnički pravci nastaju kao reakcija na samu umetnost. Na primer, pop-art i minimalizam nastali su kao reakcije na apstraktni ekspresionizam.

Nije nužno znati sve o umetnosti da bi se uživalo u posmatranju umetničkih dela, ali možda ćeš uživati više ako ponešto znaš o njoj. Ova knjiga će ti u tome pomoći. Ona istražuje zanosnu priču o umetnosti, počinjući od prve likovne umetnosti za koju znamo, a završavajući umetničkim delima koja su nastala u najnovije vreme. U njoj se razmatra šta su sve ljudi stvarali, ko je šta stvarao i šta koja umetnost znači. Svako poglavlje prikazuje drugačiju vrstu likovne umetnosti, nastalu u različito vreme, među različitim umetnicima.

Svakoj temi posvećena je stranica gde su objašnjene osnove. Ako ti se žuri, možeš umesto toga pročitati sažetak od 3 sekunde. I ne zaboravi da se i lično okušaš u umetničkim zadacima – oni će ti pomoći da stvoriš sopstvenu umetnost!

Ne moraš da žuriš i pokušavaš da svaku stranicu pročitaš brzo. Možeš za čitanje da odvojiš vremena koliko god želiš, pa polako da usvajaš sve podatke. Kada je pročitaš, verovatno ćeš poželeti da se vratiš na početak i kreneš iznova, jer knjige i dela likovne umetnosti po nečemu su slični – što ih duže proučavamo, to više vidimo i saznajemo.

Šta umetnost čini – umetnošću?

Koliko nam je poznato, ljudi su oduvek stvarali likovnu umetnost – ona je nastajala u svim oblicima i veličinama, i bavila se takoreći svime – religijom, ratom, ljubavlju, nadom i ponosom, ili čak samo bojom i oblikom. Uz to što izražava snažna uverenja ili pokazuje osećanja ili gledišta, umetnost je ponekad za umetnika i način na koji pokušava da pronikne u smisao ovog sveta. Za one koji je posmatraju, umetnost može biti i obrazovne i emocionalne prirode – ona u ljudima zna da probudi razna osećanja, poput radosti, tuge, ljutnje ili zapanjenosti. Umetnici će verovatno večno stvarati umetnička dela, a posmatrači će ih i dalje gledati, kupovati ih i o njima pričati.

Šta umetnost čini – umetnošću?

Rečnik

dekoracija Ukrašavanje; ono što služi kao ukras.

izvođačke umetnosti Umetnički oblici koji se izvode pred publikom, poput igre, drame i muzike.

likovne umetnosti Umetnički oblici koji se stvaraju da bi se mogli trajno gledati, poput slike, skulpture i crteža.

objekat Ono što umetnik odabere da naslika, nacрта ili izvaja.

skulptura Trodimenzionalno umetničko delo, na primer sta-

tua, izvajano od kamena, drveta, gline ili nekog drugog materijala. Skulpture mogu biti klesane (gde se lomi i struže tvrd materijal poput kamena), livene (gde se tečna materija poput rastopljenog metala izliva u kalup), modelovane (gde se oblikuje mek materijal) ili konstruisane (gde se spajaju materijali).

statua Kip; skulptura koja predstavlja stojeću figuru čoveka ili životinje.

Portrait of a woman in a white dress and blue scarf

Vase with white flowers

Šta je umetnost?

...za 30 sekundi

Ljudi ovo pitanje postavljaju stotinama godina, a odgovora nikad neće biti! To je zato što umetnost može biti doslovno svašta. Umetnost je nešto što čovek stvara i ona ima mnoštvo različitih oblika, od crteža, slika i skulptura do rezbarija, grnčarije i zdanja. Muzika, pripovedanje, poezija i nastupi igrača takođe su vrste umetnosti. U ovoj knjizi smo se usredsredili na dela likovne umetnosti, kao što su slike i skulpture.

Oduvek je bilo mnogih različitih mišljenja o tome šta bi trebalo da bude umetnost i šta bi trebalo da joj je cilj. Neki smatraju da je samo realistična umetnost „prava“, dok drugi misle da nema svrhe oponašati umetnošću stvarnost, pošto se to postiže i fotografijama. Jedni veruju da sva umetnost treba da bude lepa, dok drugi tvrde da ona treba da pokazuje osećanja i gledišta, pa makar zbog toga bila i ružna. A tu su i oni koji misle da je u svemu tome najbitnija poruka i da je važnije čemu nas umetničko delo uči nego kako izgleda.

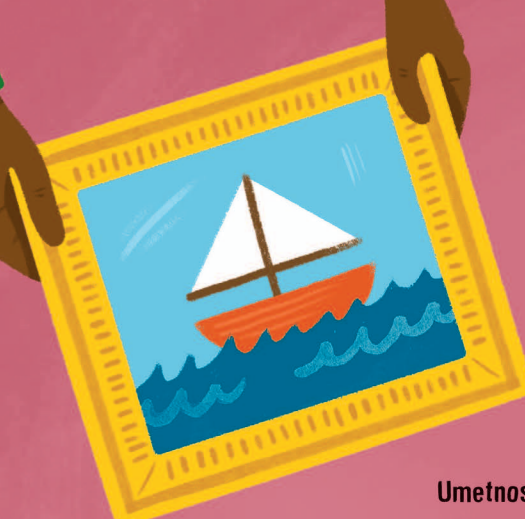
Šta je zanimljivo kod umetnosti: čim neko pokuša da definiše šta bi trebalo da bude, neko drugi je već proizveo nešto što će možda biti potpuno drugačije, čime se i dokazuje da umetnost može biti sve. Zato se definicija umetnosti stalno menja i nema nekog posebnog tipa ili stila umetnosti koji bi bio najbolji ili najispravniji.

Sažetak od 3 sekunde

Umetnost ne čine samo slike i crteži, ona je sve što čovek stvara da bi iskazao to što želi da poruči.

Umetnost može biti i đubre!

Poneko umetničko delo zaista liči na đubre. Britanski umetnik Gavin Turk izradio je 2008. nekoliko skulptura od bojene bronce koje su izgledale baš kao džakovi za otpatke. Nazvao ih je *Smeće*. Napravio ih je od tradicionalnih umetničkih materijala i njima uistinu naterao ljude na razmišljanje o tome šta je umetnost. Takođe su imale i jednu drugu snažnu poruku – pokazivale su posmatračima koliko znamo da budemo rasipni i opominjale da bi trebalo više voditi računa o životnoj okolini.

Ljudi su oduvek imali različita mišljenja o tome šta je umetnost, ali ona uistinu može biti bilo šta.

Umetnost može imati sve moguće vidove. U njih spadaju likovne umetnosti poput crtanja, slikanja i vajanja, izvođačke umetnosti poput igre i glume, te čitav niz drugih oblika, uključujući fotografiju i pisanje priča ili pesama. Čak se i izrada rukotvorina, odeće i nakita može smatrati umetnošću.

Za neke čak i kanta za otpatke može biti umetnost!

Zašto je umetnost važna?

...za 30 sekundi

Umetnost ima svakojake važne primene. Možemo je zamisliti kao međunarodni jezik koji pomaže ljudima da se sporazumevaju. Ona izražava misli, predstave i verovanja, pripoveda priče, širi informacije i budi osećanja. Može služiti u mnoge različite namene, između ostalog kao propaganda (da bi se potpomogao cilj nekog pokreta, na primer političkog), ili u verske svrhe, ili kao dekoracija.

Iz umetničkog dela može se mnogo naučiti. Ono uvek odražava osobu koja ga je stvorila, kao i društvo iz kog potiče. Tako saznajemo više o umetnicima i njihovim gledištima, o vremenima i kulturama u kojima su živeli. Takođe će nas možda navesti na razmišljanje – zadati nam zagonetke koje treba da odgonetnemo, pa nam čak i promeniti mišljenje ili stav.

Posmatranje umetničkog dela takođe će nas možda podstaći i da nešto osetimo. Boje, oblici i zanimljive slike i šare mogu izazvati u nama razna osećanja, poput sreće i poleta, tuge ili zamišljenosti, pa čak i ljutnje, zapanjenosti ili blage nelagodnosti.

Umetnost zadaje vežbu i našim očima i našoj pameti, te ćemo, posmatrajući umetničko delo, često biti nadahnuti novim mislima, osećanjima i snovima.

Sažetak od 3 sekunde

Umetnost nam može pomoći da razumemo svet koji nas okružuje.

Zadatak od 3 minuta Umetnost je važna!

Trebaće ti: • Hartija • Drvene bojice, flomasteri ili tempere i četkice.

Šta je za tebe važno? Tvoj kućni ljubimac, drugari, omiljeno jelo, mesto gde najradije sediš, neka uspomena? Nacrtaj to!!! Možeš da crtaš kako god želiš – drvenim bojicama, flomasterima ili temperama. Dok crtaš, razmišljaj o svojim osećanjima i ispuni hartiju ne štedeći boju, krupnim, snažnim potezima.

Umetnost nas može
učiti o raznim ljudima,
mestima, kulturama i
mišljenjima.

O umetnicima, njihovim uverenjima i okruženju učimo iz
objekata njihove umetnosti i na osnovu materijala i
postupaka kojima su se služili pri stvaranju dela.

Umetnost zna da izmami
iz ljudi različita osećanja.
Isto umetničko delo
jednoga će razveseliti, a
drugoga rastužiti.

Zbog čega je umetnost vredna?

...za 30 sekundi

Pojedina čuvena umetnička dela *istinski* su skupa – ima slika koje su se prodavale za hiljade ili milione funti! Ali vrednost umetnosti često je predmet neslaganja među ljudima i neprestano se menja. Umetničko delo koje je vredelo vrlo malo kad ga je umetnik stvorio možda će se prodati skupo za milion godina, a neko delo koje je u vreme nastanka vredelo čitavo blago kasnije neće vredeti baš mnogo.

Neka umetnička dela toliko su dragocena da im se čak ne može odrediti cena. Tada se kaže da je delo „neprocenjive vrednosti“. Postoji mnoštvo razloga za to što su neka umetnička dela naročito vredna. Suština je u tome koliko ljudi žele neku stvar i koliko je ona retka. Umetnici i umetnički stilovi mogu ulaziti u modu i izlaziti iz mode. Retkost takođe podiže vrednost delima onda kad ih mnogi žele, ali ih samo malobrojni mogu stvarno i imati. Često to biva zato što je umetnik umro i više nije tu da stvara nova dela, pa tako umetnost koju je stvarao postaje retkost.

Postoje ljudi koji poseduju vrlo skupocena umetnička dela i drže ih u kući, ali najveći deo vredne umetnosti čuva se u muzejima i galerijama. Tako stručnjaci pružaju tim delima zaštitu i bezbednost, a svako može doći u muzej ili galeriju da ih gleda i u njima uživa.

Sažetak od 3 sekunde

Umetnost postaje vredna kad je popularna ili predstavlja retkost.

Tajanstvena Liza

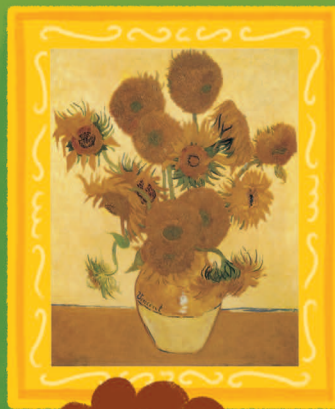
I tajanstvenost zna da digne vrednost umetničkom delu. Najslavniji portret na svetu – *Mona Liza* – naslikao je Leonardo da Vinči početkom XVI veka. Niko ne zna ko je bila ta žena, kakav joj je bio život, niti zašto ju je Leonardo naslikao. Izgleda da je njena tajna ljudima privlačna – svake godine tu sliku vidi oko devet miliona posetilaca Luvra, velikog muzeja u Parizu.

Vrednost umetničkog dela zavisi od toga šta je u modi i koliku retkost to delo predstavlja, te se može u svakom trenu promeniti.

Vinsent van Gog nije bio slavan za života i jedva je uspevao da preživi od prodaje svojih slika.

Danas su slike Vinsenta van Goga među najčuvenijima i najvrednijima na svetu.

Van Gogove najslavnije slike sada su toliko skupe da ih nazivaju „neprocenjivo vrednima“. One nisu na prodaju, već su izložene po galerijama i muzejima da bi svako mogao da ih vidi.

Suncokreti, Vinsent van Gog, 1888.